

Code of Conduct

Inom all hästsport är omsorgen om och omvårdnaden av hästen av yttersta vikt. Hästens välbefinnande skall alltid komma i första hand, före krav från uppfödare, tränare, ryttare, ägare, hästhandlare, organisatör, sponsorer, media och funktionärer. Hästens hälsa och välfärd måste garanteras vid all hantering av hästens väl som vid all veterinär behandling. Högt ställda kvalitetskrav på fodermedel, hygien, hälsa och säkerhet för hästen måste uppfyllas. Tänk på hästens närmiljö. Ventilation, utfodring och vattning måste fungera tillfredsställande. Detta gäller också under transport av hästen. Det är viktigt att ständigt verka för ökad utbildning och ökade kunskaper om hästhållning och träning. För hästens bästa är det väsentligt att ryttaren är kompetent och kunnig och dessutom i god fysisk kondition. Hästen är en levande varelse och detta måste beaktas vid all ridning och träning. Metoder som FEI och Svenska Ridsportförbundet anser olämpliga får inte användas. Svenska Ridsportförbundet skall på ett lämpligt sätt kontrollera att medlemmar, ridklubbar och distrikt värnar om hästens välfärd. De nationella och internationella bestämmelser som gäller inom ridsporten beträffande hästens hälsa och välfärd måste följas inte bara under nationella och internationella tävlingar utan också under träning. Tävlingsregler och bestämmelser måste ständigt granskas för att säkerställa hästens välbefinnande.

TRÄNINGSPROGRAM

Nyckelord: enkelhet, regelbundet

15 minuter

Uppvärmning

- Hopprep 3 minuter, använd t.ex. grimskäft
- Upphopp 2x10 styck
- Armbåge mot knä 2x10 styck

Styrka

Bål

- Planka 2x30 sekunder
- Sidoplanka 2x30 sekunder

Svårighet: stå på tå eller stå på knä.

Säte, lår

2x10 på respektive ben

Övning: gå upp på pall, gå ned. Använd pall i stallen.

Säte, lår, vader

2x10 på respektive ben

Övning: utfall

Rygg

2x10

Övning: ligg på marken på mage. Lyft överkroppen så högt du kan. Sänk ned.

Axlar, triceps, bröst

Övning: armhävning

Svårighet: stå på tå eller stå på knä.

Balans, styrka

2x5 på respektive ben

Övning: Stå på ett ben, böj överkroppen fram samtidigt som andra benet lyfts upp.

Målbild är att kroppen är i linje.

RYTTARMÄRKE

5

Östergötland

Exteriörbedömning

Vid en exteriörbedömning (det vill säga en bedömning av hästens kroppsbyggnad) är det fem områden som man tittar på:

HUVUD, HALS OCH BÅL. Här tittar man på hur hästen ser ut från sidan. Att den har bra vinklar och att den är harmoniskt byggd.

EXTREMITETERNA (BENEN). Hästens benställning bedöms från sidan, framifrån och bakifrån.

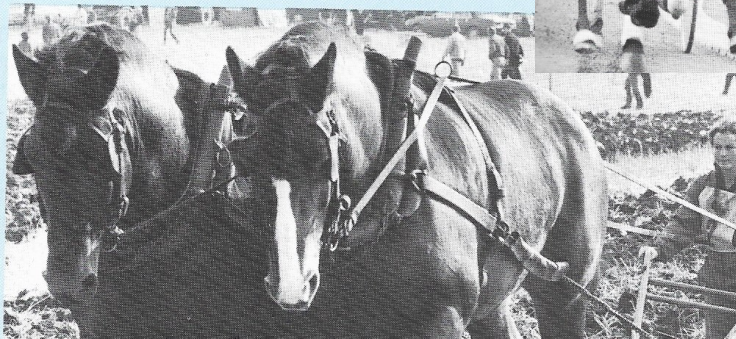
TYPEN. Här utgår man från hästens ras och de ideal som gäller för den. Man tar även hänsyn till vilket kön hästen har. Ston ska vara feminina och hingstar maskulina.

SKRITTEN. Här bedöms steglängden och hur väl hästen rör sig i skritt.

TRAVEN. Här tittar man också på hur hästen rör sig. Vilken aktivitet den har i sina bakben, hur den lyfter framkänna och rörelsemekanismen i största allmänhet.

Brukstyp

Indelning sedan gammalt i *arbetshäst*-, *ridhäst*-, och *travartyp*. Man talar också om kallblods- respektive varmbloodstyp, och som underavdelning tyngre och lättare häst.

Hygienisk kvalitet

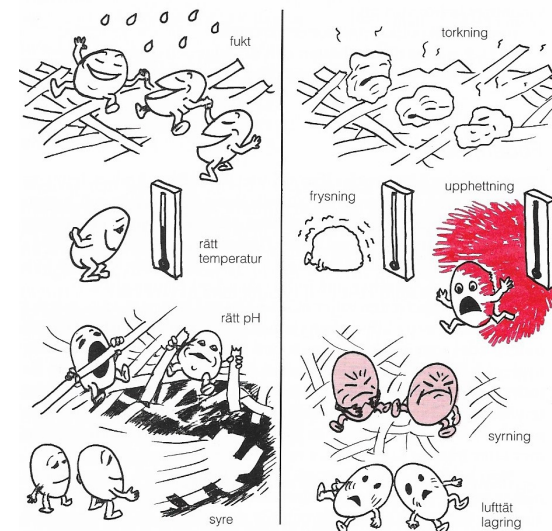
Hästen måste få foder som har god hygienisk kvalitet. Med det menas att fodret innehåller låga halter av mikroorganismer, dvs svampar och bakterier. Det får inte innehålla farliga mikroorganismer eller mikroorganismer som kan bilda gifter.

Konserveringsmetoder. Hästarna i vårt land får under vinterperioden äta fodermedel som är konserverade. Konservering gör fodermedlen lagringsdugliga. Konserveringstekniken måste fungera så att fodret går att skörda när det har högt näringsinnehåll. Vidare får inte näringsinnehållet förändras eller försämrats under lagringstiden.

Näringskvalitet

Förutom kraven på god hygienisk kvalitet, ställer man också krav på fodermedlen att de ska tillföra hästen de näringsämnen den behöver. Med ett fodermedels näringskvalitet menas fodrets innehåll av de näringsämnen hästen kan tillgodogöra sig.

Sätt att bedöma fodermedel. Om man har lång erfarenhet kan man, genom att noga titta på hö och havre, få en något så när uppfattning om näringsinnehållet. Men bara genom att skicka ett foderprov för analys kan man få en korrekt innehållsdeklaration. Det finns olika fodermedelsanalyser.

Mikroorganismernas älsklingsmiljö (till vänster) och konserveringsmetoder (till höger).

Fodermedel

I naturen betar hästen och väljer själv det den vill äta. Fodret, betet, är färskt och med varierande vattenhalt. Betet är fiberrikt och hästen kan delvis själv reglera fiberinnehållet genom att blanda spätt gräs med några tuggor av gammal förna. Hästen får promenera, ofta långa sträckor, för att hitta tillräckligt med foder. Den betar i många timmar, och får på det sättet små fodermängder i många givror.

Under stallperioden väljer människan vad hästen ska äta, och det ställer stora krav på utfodrarens kunskap och känsla. Hästen erbjuds fodermedel som är konserverade och som tyvärr inte alltid har hög hygienisk kvalitet. Stallens arbetstider bestämmer hur ofta hästen får foder. Lagringsförhållandet för fodermedlen avgör hur täta foderbyten hästen utsätts för. Lyckligtvis är hästar anpassningsbara, men den som kräver topprestationer av sin häst måste anpassa utfodringen mer efter hästens krav än efter människans bekvämlighet.

Man kan ställa flera krav på hästens fodermedel. Fodret ska ge hästen näring i rätt mängd. Fodret ska smaka gott så att hästen gärna äter det. Hästen ska bli mätt och för det behövs att hästen tuggar fodret länge. Fodret ska också passa hästens mag-tarmkanal så att fodersmältningen fungerar. Hästen ska inte bli sjuk eller få obehag av det.

Protein behövs för att:

- underhålla och förnya den vuxna hästens celler
- den växande unghästen ska utvecklas och muskels rätt
- det dräktiga och digivande stoet ska kunna producera ett starkt, livskraftigt föl och näringsrik mjölk.

Mineralämnen behövs för att:

- bygga ett starkt skelett, främst kalcium och fosfor
- för muskelarbete och mineralbalansen i kroppen.

Spårämnen behövs för att:

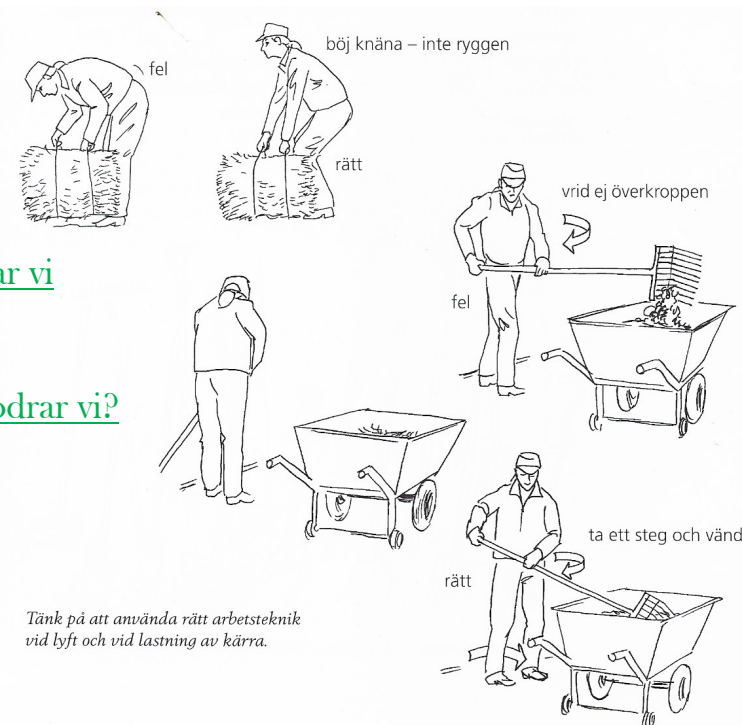
- upprätthålla olika funktioner i kroppen
- främst selen måste ges som tillskott eftersom svenska jordar är mycket selenfattiga.

Vitaminer behövs för att :

- upprätthålla olika funktioner i kroppen
- A, D, E främst till unghästen och dräktigt och digivande sto
- olika B-vitaminer till häst med dålig mikroflora i tarmen.

Energi behövs för att:

- underhålla hästens livsfunktioner
- unghästen ska växa till optimalt
- det dräktiga och digivande stoet ska producera fölfoster och ge tillräckligt med mjölk
- hästen som arbetar ska kunna prestera ett bra arbete. Ju mer arbete som fordras desto mer energi kräver hästen.

Tänk på att använda rätt arbetsteknik vid lyft och vid lastning av karrar.

Stallet

Stallet är hästens hem, och där tillbringar den sin mesta tid. Därför är det också viktigt att stallet är sådant att hästen kan trivas och må bra där.

Ljust och rent i stallet

Ett stall skall vara ljust, men ljuset får inte vara så starkt eller så placerat att det bländar och irriterar hästen. Det lämpligaste ljuset är dagsljus, och därför måste stallet ha tillräckligt många och väl placerade fönster. Den elektriska belysningen måste ge ett bra allmänljus, och det brukar man bäst få om man använder varmvita lysrör.

Inte bara golvet utan också väggar och tak, fönster, krubbor mm bör rengöras ordentligt med jämna mellanrum. Stallet skall hållas så fritt från flugor som möjligt.

Frisk och torr luft

Luften i stallet förorenas ständigt av damm, ångor från gödsel och urin samt av hästens utandning och utdunstning. En häst som tex går i skogsarbete vintertid avdunstar flera liter vätska under den tid på dygnet som den står på stall. Förutsättningen för att fuktigheten skall kunna avlägsnas ur stallet är en ordentlig ventilation. Den varma luften stiger mot taket och suger med sig fuktighet och gaser.

Ett utsläpp för den fuktiga stalluften bör därför finnas i taket. I mindre stallar ordnar man det enklast genom att en ventilations-trumma placeras i mitten av stallet och dras upp över yttertak. På trumman skall finnas spjäll. Trummans storlek måste fastställas av expert. Samtidigt måste frisk luft föras in i stallet.

Intaget för frisk luft måste vara lika stort som utsläppet genom ventilationstrumman. Den enklaste formen av friskluftintag är ca 2 cm breda springor i väggen alldeles intill taket.

Lagom temperatur

Stalltemperaturen hänger i viss mån samman med hästens ras, härremmens tjocklek o d. För hårdiga hästar är +8-10° en lämplig stalltemperatur. Känsligare hästar bör ha +10-12° i stallet. Högre temperaturer gör hästarna ömtåliga.

Stallovanor och andra olater

Hästar som står uppstallade får ibland ovanor eller beteendestörningar. Det beror i första hand på att hästen inte får utlopp för sitt naturliga beteende eller att den utsätts för stress. Att man försöker ta reda på orsaken och om möjligt undanröjer den är självklart, men många ovanor är svåra att få bort. En del kan hästen sluta med om den upplever ett obehag i anslutning till beteendet.

Det är oftast effektivare om hästen själv utsätter sig för obehaget än att människan genom bestraffning gör det. Om bestraffning är den enda lösningen är en ordentlig smäll, som hästen verkligen respekterar, bättre än ett antal små, som i stället kan få motsatt effekt. Det är viktigt att skötaren får "sista ordet" om hästen gör motstånd, exempelvis genom att slå tillbaka. Man får aldrig acceptera att hästen går till angrepp mot skötaren. Får hästen vinna i en sådan situation förstärks beteendet och hästen kan bli livsfarlig att hantera.

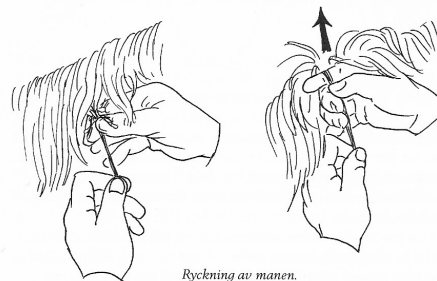
Ovanorna kan ha större eller mindre betydelse för hästens hanterbarhet, hållbarhet eller prestationer. Eventuella ovanor ska inverka på hästens värde vid en försäljning, men mot dem ska hästens förtjänster vägas.

Krubitning

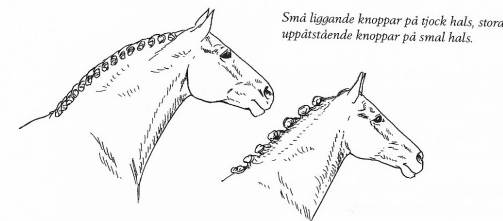
Hästen tar stöd med tänderna och drar in luft, som den sväljer. Denna ovana går under benämningen krubitning.

I naturen tillbringar hästen största delen av dygnet med att beta och förflytta sig. I stallet har den inte den möjligheten, men beteendet att beta och svälja finns kvar. När hästen trycker med läppen utsöndras dessutom ett hormon i hjärnan, *endorfin*, som är smärtstillande och ger hästen en känsla av välbefinnande. Hästen blir "hög". De flesta krubitare får inga men av sin ovana, men en

Dekorativ hästvård

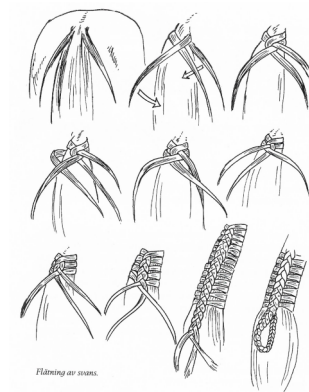
Ryckning av manen.

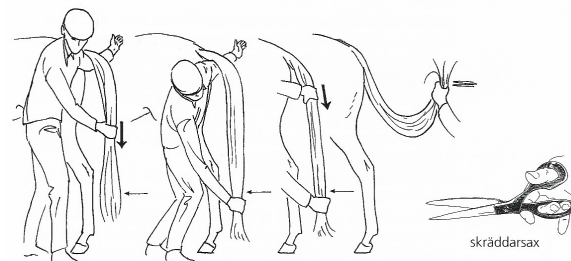
Små liggande knoppar på tjock hals, stora uppstående knoppar på smal hals.

Flätning av manen.

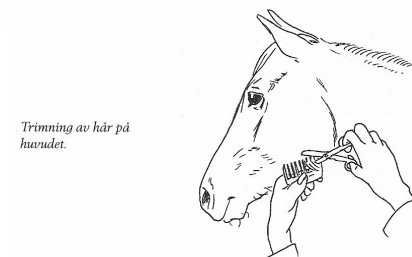

Flätning av svansen.

Klippning av svansen.

skräddarsax

Trimning av hår på huvudet.

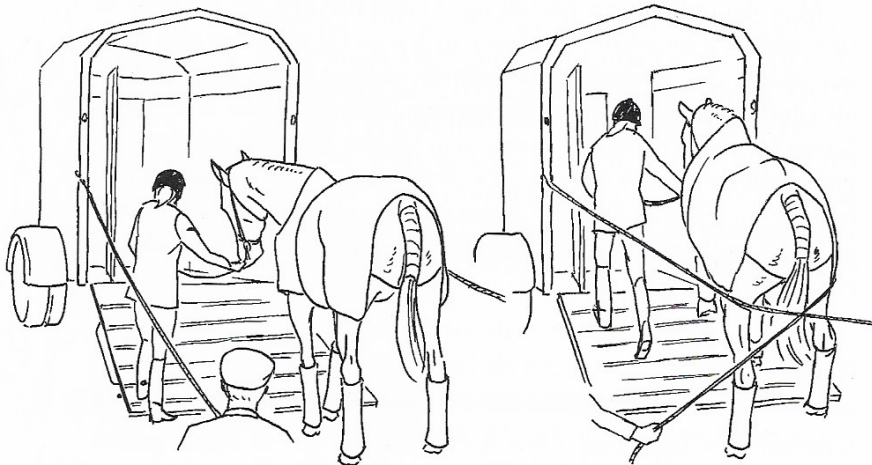
Lastning och transport

Att lasta en häst i en trailer eller lastbil innebär oftast inga problem om hästen är välhanterad. Som med all hantering blir det lättare ju tidigare man tränar. Att låta fölet åka med stoet till hingsten eller gå in i och ut ur transporten några gånger är en investering för framtiden.

Innan man ska transportera sin häst första gången ska man träningslasta. Är hästen ovillig kommer flyktinstinkten fram. Då gäller det att ha kontroll över den.

Av två anledningar bör man *alltid lasta vuxna hästar i träns*. För det första ska hästen känna att den inte kan använda sin styrka för att komma undan. Det finns ingen som kan hålla en häst med gramma om hästen försöker gå på sidan eller kastar sig därifrån. Det är onödigt och oförlåtligt att hästen skadar sig under lastning. För det andra ska inte lastningen ta extra tid därför att hästen är tveksam. Det är en dålig början på en resa att bli upprörd över en trilskande häst och sedan komma i tidsnöd. Hästen reser dessutom dåligt, dvs den får svårt att slappna av, om den blivit uppjagad vid lastningen.

Om hästen lastas på och av med huvudlag utan tyglar ska grimskäftet kopplas i bettringen under lastning och avlastning och i grimman under transporten.

Linor kan ibland vara till hjälp vid lastning.

del får sin fodersmältning rubbad genom felaktig bakterieflora medan andra drabbas av kolikanfall.

Det är mycket svårt att vänja hästen av med krubbitning. Ovanan kan jämföras med ett drogmisbruk. Man kan däremot ofta förhindra krubbitning genom att sätta en rem runt hästens hals. Remmen gör att hästen inte kan svälja samtidigt som den tar stöd. Man kan också operera bort en muskel på halsens undersida som har samma funktion. Svåra fall av krubbitare har kvar ovanan även på betet. Psykiskt kan det vara bättre för en häst som krubbitit länge att man inte försöker hindra ovanan.

Det är utrett att hästar inte lär sig att krubbita av varandra. Blir flera hästar i samma stall krubbitare beror det i stället på stallmiljön och avsaknad av stimulans.

Luftsnappning

Luftsnappning innebär att hästen sväljer luft, utan att ta stöd med tänderna (jfr Krubbitning ovan).

Luftsnappning kan ibland avhjälpas med en krubbitarrem. En drastisk åtgärd, som sällan görs i Sverige, är operation av väderslukare. Då gör man hål i hästens kind.

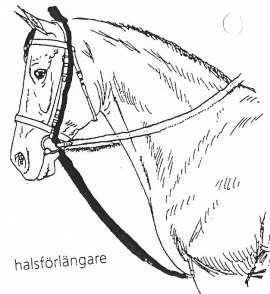
Boxvandring

Hästen går runt i boxen. Vissa hästar gör det bara i stressade situationer, andra hela tiden. Boxvandring är den uppstallade hästens sätt att få utlopp för sitt behov att förflytta sig. En boxvandrare sliter på sina leder och blir dessutom trött.

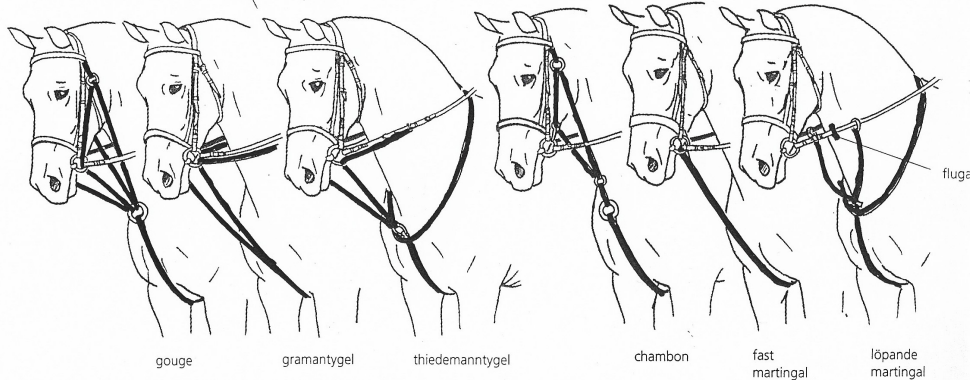
Boxvandrarerna ska gå ute mycket. I stallet kan hästen stå upp-bunden för att förhindra ovanan. Sällskap av en kanin eller get i boxen kan ibland ha en lugnande inverkan på en stressad tävlingshäst.

Vävning

Hästen svänger med huvud och hals, gungar fram och tillbaka och för över sin vikt från ena frambenet till det andra. Denna ovana, som kallas vävning, är en av de allvarligaste eftersom den liksom boxvandring sliter på lederna och tröttar ut hästen.

HJÄLP TYGLAR

HJÄLP TYGLAR

På en del ridskolor använder man inspänningstyglar på hästarna när ryttarna ännu inte är så rutinerade. Inspänningstyglar är skonsamt för hästen, för de gör att den lättare hittar sin balans och form. Ibland används inspänningar för att hästen har känslig mun eller har haft ryggsproblem. Men när ryttaren blir duktigare, och har fått bra balans och följsamhet, ska man kunna arbeta med hästen själv utan inspänningstyglar.

LÖPANDE MARTINGAL
Martingal används på hästar som har en benägenhet att springa med huvudet högt i luften. När de gör så är det svårt att få kontroll på hästen och arbeta med den. Martingalen är fäst i sadelgjorden, går upp mellan hästens framben, delar på sig och har en ring på varje sida som man för in tyglarna igenom. För att kunna trä tyglarna igenom knäpper du upp tyglarna i tygeländan och för ändarna igenom ringarna innan du knäpper igen. Martingalen sätter du på innan du fäster sadelgjorden. Att martingalen är lagom spänd kan du prova genom att sträcka den rakt upp när den sitter på plats. Den ska räkka till manken eller något under. Om du har spännen på tyglarna vid bettet, så måste det finnas tygelstoppar, så att inte martingalen fastnar i tygeln. Löpande martingalen gör så att bettet verkar på lanerna och inte bara i mungiporna. Martingalen får aldrig bli så kort att den bryter linjen från bettet till ryttarens hand när hästen bär sitt huvud i normal läge.

IRLÄNSK MARTINGAL
Den irländska martingalen används för att hålla tyglarna på båda sidor av hästens huvud, den är bra på hästar som ibland kastar till med huvudet så att tygeln "flyger upp" över dess öron.

FAST MARTINGAL
Fast martingal är förbjudet att ha när man tävlar. Den spänns fast i sadelgjorden mellan hästens framben

och löper upp till nosremmen på en engelsk nosgrimma. Den ska ha en längd till just nedanför toppen av manken, då kan hästen hoppa utan att vara hindrad. Den fasta martingalen håller hästens huvud på plats.

GRAMAN TYGEL
Rätt använd kan gramman vara en mycket effektiv hjälptygel för den kunnige hästutbildaren. För den mindre erfarna eller till ungdomen är den olämplig och gör mer skada än nytta. Gramanen löper från handen genom bettringarna och till sadelgjorden i boghöjd eller mellan hästens framben. Graman tygel håller hästens huvud så att den inte kan fara i kring med det, hästen får då hjälp med att hitta sin egen balans. Om man inte kan känna av precis när man behöver lästa på den, kan hästen känna sig läst och istället för att ge efter bli etter värre.

THIEDERMANN TYGEL
Thiedermann tygeln verkar likt en gramantygel men eftersom den spänns i ett läge och inte kan påverkas av ryttaren under pågående ritt är den lättare att använda som hjälptygel. Den ska när den passas in på hästen inte vara spänd när hästen håller sitt huvud i normal läge, utan bara när hästen stretar och höjer huvudet.

HALSFÖRLÄNGARE
Även kallad "gummisnodd". Med sin mjuka inverkan är halsförlängaren lämplig för hästar som vill undandra sig bettets inverkan. Den är även bra för hästar som har känslig mun. Den fästs över nackstycket genom bettringarna, utifrån och in, till sadelgjorden i boghöjd eller mellan hästens framben. Den ska spännas så att när hästen går "i form" sitter snodden utan att vara utsträckt

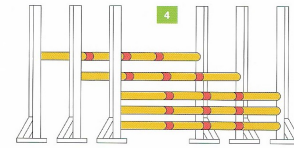
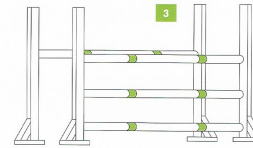
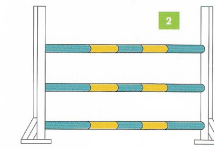
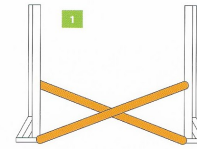
CHAMBON
Chambonen inbjuder hästen att själv hitta sin form och balans. Det är en mild hjälptygel eftersom den, rätt spänd, inte inverkar när hästen går i rätt form. När hästen höjer sitt huvud trycker nackstycket på nerverna i nacken, vilket gör att hästen sänker sitt huvud och får lättare att höja sin rygg och bära ryttaren. Chambonen fästs mellan frambenen, genom ringar i nackstycket och vidare till bettet.

GOUGE
Funktionen för gouden är densamma som för chambonen, men gouden ger inte hästen lika stor frihet. Den fästs som chambonen men löper från bettet vidare tillbaka till remmen mellan frambenen, alltså i en triangel.

(Bilder finns på ett tillägsblad till denna stencilen.)

OLIKA HINDERTYPER

1. Sax
2. Koppeiräck/uppriktstående
3. Over
4. Trippelbar

Känsla för tempo

I den fortsatta utbildningen i terrängridning måste ryttarens känsla för tempo övas upp. Tempokänsla är viktig både när man gör långritter och när man tävlar i hoppning eller terrängritt. Annars är det lätt hänt att man av okunskap ställer för stora krav på hästen.

Ryttaren kan öva att rida en i förväg fastställd sträcka, som helst ska vara försedd med markeringar för att underlätta. Först och främst ska ryttaren tänka på att rida i jämnt tempo och jämn rytm. Detta är en grundförutsättning för att han ska kunna rida längre sträckor på ett för hästen skonsamt sätt. Genom sådana övningar förbättras hästens kondition väsentligt. Nästa steg skulle kunna vara att ryttaren får lära sig att hålla ett visst tempo.

Normaltempo är:

- i skritt - ca 100 till 125 m per minut,
  - i arbetstrav - ca 220 till 250 m per minut,
  - i arbetsgalopp - ca 330 till 400 m per minut.
- (För att tillryggelägga en 1 km i skritt behöver man alltså ungefär 8 till 10 minuter, i trav 4 till 5 minuter och i galopp 2,5 till 3 minuter.)

Med hjälp av markeringarna och en klocka måste ryttaren skaffa sig en känsla för normaltempo. Värdena för de enskilda gångarterna, särskilt galoppen, kan sedan varieras, så att ryttaren lär sig bedöma även andra hastigheter.

Banhoppning

När ryttaren har lärt sig grunderna, som beskrivits i det föregående, kan han träna på att hoppa delar av en bana. Man kan eftersträva samma krav som vid stillhoppning.

På en sådan hoppbana krävs det att ryttaren, förutom att klara enkelhinder, hinder med relaterade avstånd med fastställda distanser och kombinationer, kan rida svängar, byta varv och göra tempoväxlingar. Däremellan har man lagt in cavaletti, som ska tas i trav, och dessa gör hästen lydigare för hjälperna. Dessutom gör de att banhoppningen blir lugnare och säkrare.

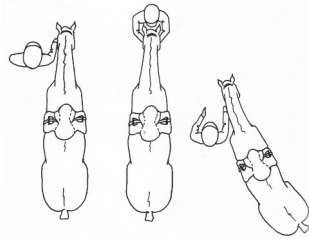
För att hoppundan ska bli harmonisk krävs att ryttaren rider kontrollerat i lätt sits före och efter hindren och att han samordnar hjälperna samt att hästen villigt svarar på dessa.

Detta kräver i sin tur bl.a. följande:

- Anridningen mot hindren sker i ett jämnt och efter hästen anpassat grundtempo, från vilket rätt avsprängningspunkt väljs och hästen i taktmässig galopp hoppar mitt över hindret och är rak i landningen.
- Vid hoppning av hinder med relaterade avstånd med fastställda distanser måste ryttaren rida på föreskrivet antal galoppsprång. För att kunna göra detta måste han ha förmåga att förlänga galoppsprången på en häst med mindre vägvinnande galopp och förkorta galoppsprången på en häst med mycket vägvinnande galopp, utan att hästen tappar rytmen. Det föreskrivna antalet galoppsprång måste hållas.
- Vid hoppning av kombinationer måste ryttaren rida an mot det första hindret på ett sådant sätt att han mjukt och flytande kan rida vidare på föreskrivet antal galoppsprång.

VISNING VID HAND

- Vid utställningar, bedömningar, veterinärbesiktningar, av säkerhetsskäl vid daglig skötsel.
- Gå vid bogen på hästens vänstra sida.
- Fatta tygeln med högerhand en eller ett par decimeter nedanför bettet. Håll pekfinger mellan tyglarna. Är hästen het och ivrig korsa tyglarna i handen, så får du ett fastare grepp. Tygeländan fattas med vänsterhand.
- När du vill att hästen skall sätta igång för högerhanden mot hästens haka. Smacka om det behövs, dra aldrig igång hästen. (Hamnar du framför och drar, samtidigt som du kanske tittar på hästen backar den gärna.) Vid behov peta på bakdelen med ett långt spö som du har i vänsterhanden.
- Gå i takt med hästen utan att jäkta.
- Vid visning i trav fattas hela tygeln i högerhanden. Du går kvar vid bogen och ger hästen friare tygel så att inte du stör den. Hitta hästens takt och följ den!
- När du skall vända vänd åt höger, så att du själv går på ytterspår, för att förhindra att bli trängd och trampad i vändningen. Vänd alltid i skritt.
- Bromsa en pigg eller bråkig häst med armbågen mot hästhalsen eller bogen.
- Uppställning sker framför domare eller dylikt med hästens "öppna" sida mot domaren, d.v.s. benparet som är närmst domaren skall med frambenet stå något framför det borte, och bakbenet bakom det borte bakbenet sett från sidan. Rätta hästen framåt, bromsa upp steget.

Hoppning

Hoppträningen börjar så snart som ryttaren lärt sig styra, inverka och följa hästen i olika gångarter. Till en början är det främst fokus på ryttarens sits, position, balans och följsamhet, sedan adderas inverkan.

Cavaletti som är låga bommar på marken, är ett bra sätt att träna sin balans i den lätta sitsen som vanligtvis används vid hoppning. Det är samtidigt bra och lösgörande gymnastik för hästen. Bommar på marken kan varieras på många olika sätt och anpassas såväl till hästens steglängd som utbildningsnivå.

ANRIDNING

- Skänkeln ska ligga intill hästen mot hindret. Strax före hindret långer hästen sin hals något framåt-nedåt för att se hindret och bedöma avsprängningspunkten rätt, taxera. När hästen gör det är det viktigt att ryttaren är följsam med händerna framåt.
- När hästen hoppar av för ryttaren följsamt sitt överliv något framåt. Rörelsen ska inte överdrivas - ryttaren ska bara följa med i rörelsen så mycket som språngkurvan kräver.
- Över hindret ska ryttaren ha blicken riktad mot nästa hinder eller i riktning mot den väg som är tänkt att ridas.
- När hästen landar ska ryttarens överliv rätas upp något så att tyngdpunkten flyttas bakåt i sadeln.

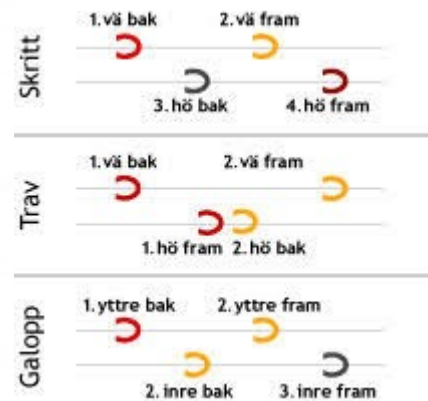
BÖRJA HOPPA. Att hoppa över ett litet hinder kan jämföras med ett något förstorat galoppsprång, varken mer eller mindre. Om du travar mot hindret är det enklast om du rider lätt till dess du vänt upp mot hindret och bara har ett par meter kvar. Då ställer du dig upp i lätt sits och följer mjukt med hästen i språnget. Vill hästen fatta galopp kan du mycket väl låta den galoppera, om du ser till att den inte rusar iväg och kastar sig över hindret. Att rida i balans är lika viktigt vid hoppning som i all annan ridning.

Att ryttaren själv tänker framåt och inte tvekar är viktigt vid hoppning. Som ryttare måste du signalera till hästen klart och tydligt att ni tillsammans ska ta er över hindret. Om du själv tvekar, finns det risk för att hästen vägrar eller bryter ut vid sidan om hindret.

- När hästen stannat placerar du dig framför hästen, med en tygel i vardera handen. Ett par decimeter i från huvudet fattas tygeln. Händerna får inte skymma huvudet.
- Om domaren går runt hästen skall du ta ett steg åt sidan när han är framför så att hästen syns framifrån. Går han över till andra sidan "öppna" den sidan, genom att ta hästen ett steg framåt.
- Vid all visning skall hästen vara väl förberedd: genom träning, rykt, finputs m.m.. Du skall vara prydligt klädd i ändamålsenlig klädsel.

- TÄNK PÅ ATT:**
- Ha ett korrekt uppförande.
- Ha två handsfattning vid skritt, -handsfattning vid trav.
- Vara lugn.
- Hiitta hästens takt- överlära inte.
- Driv hästen bakifrån.
- Allt skall vara prydligt.

Hästens gångarter

RYTTARENS HJÄLPER

HÄNDER:

FÖRHÅLLNING: Kram, omvridning av handled, handen bakåt
EFFERGHFT: Lätta kram, rätta handled, hand framåt
STÅLLANDE: omvridning av handled
UNDERSTÖDJANDE: Snett ut mot höft- möt med YS
LEDANDE: Tummen visar vägen-rakt ut
UPPRESANDE: Skall komma i samband med drivning
REGLERANDE: (mothållande) Reglerar ställningen

SKÄNKEL:

FRAMÅTDRIVANDE: Spänn vad, vrid ut foten, kläm
SIDFÖRANDE: Som ovan
MOTHÅLLANDE:

RÖSTEN:

Verkar framåt drivande, lugnande och berömande

SPORRAR:

Förstärker framåt drivande skänkel och ger förfunade /kvickare hjälper

SPÖ:

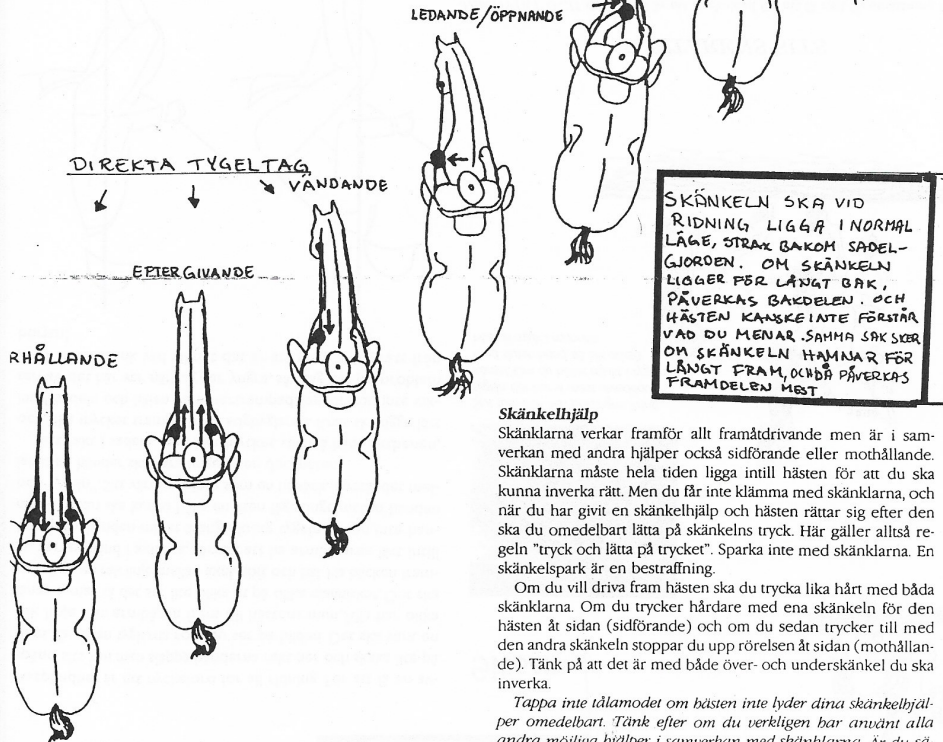
Förstärker framåt drivande skänkel

VIKTEN:

Är den enda hjälp som man ej behöver lära hästen. Vänder-bromsar-ökar.

OM MAN UPPREPAR EN SIGNAL UTAN ATT KRÄVA SVAR RISKERAR SIGNALEN ATT TRUBBAS AV.

Alla hjälper är en form av bestraffning - belöningen kommer då hjälpen upphör.

KIULAKH

INDIREKT TYGELTAG

BAKOM MANKEN

FRAMFÖR MANKEN

TRÄNGANDE

LEDANDE/ÖPPNANDE

Är du riktigt frisk?

HÅLL KOLL PÅ BEGREPPEN

Infektion och inflammation är ord som ofta används när man talar om olika sjukdomar. De hör ihop, men beskriver ändå två skilda tillstånd. Infektion betyder att kroppen utsätts för ett skadligt angrepp av exempelvis bakterier, virus eller svamp. När kroppens egna försvar inte lyckas stoppa angreppet blir det en inflammation. Infektioner är den vanligaste orsaken till inflammationer, men de kan även orsakas av exempelvis yttre slag och allergier. En inflammation ger ofta svullnad, rodnad, värk, värme och feber.

Bakterier – samma bakterie kan ge olika symtom. Bakterier kan bekämpas med antibiotika.

Virus – mer svårbehandlade än bakterier, ligger bakom till exempel förkylning och influensa.

Svamp – orsakar hudinfektioner, som till exempel ringorm.

Första hjälpen!

Det är viktigt att man har en bra sjukvårdslåda eller ett -skåp i stallet om olyckan skulle vara framme.

Bomull används vid sårvård och bandagering.

Kompresser för att läggas direkt mot sår.

Gasbinda för att kunna lägga bandage.

Elastiska lindor för att skydda bandaget.

Liniment.

Antiseptiskt medel.

Tvärlinje, till exempel Lactacyd, för rengöring av små sår och irriterad hud.

Mjukgörande salva, till exempel Helosan eller Idomin till sårskorpor och irriterad hud.

Termometer för att kontrollera om hästen har feber.

Sax är nödvändigt och den ska ha en trubbig spets för att inte skada ponnyn.

Trätjärna.

Brems som snörs åt runt mulen för att lugna ner hästen när den ska behandlas och måste stå stilla.

Andra bra hjälpmedel är hovtång, visiterång och hovkniv.

Infektionssjukdomar

FÖRKYLD. Alla hästar blir förkylda ibland. De allra flesta förkylningar behöver inte behandlas på något särskilt vis, det räcker gott och väl att låta hästen ta det lite lugnare några dagar.

HÄSTINFLUENZA (eller A2) orsakas av ett virus. Influensan ger hästar mycket kraftiga förkylningssymtom. De får feber, hosta, blir snoriga, muskelömma och allmänt medtagna. Dessbättre kan man vaccinera mot influensa och inom ridsporten är det obligatoriskt. Hästinfluensa är mycket smittsamt och ett stall som drabbas sätts i karantän.

KVARKA startar i regel som en förkylning och vid svåra fall får hästen hög feber, tjockt gulgrönt slem i näsan, hosta och svullna (inflammade) lymfkörtlar. Långt ifrån alla hästar drabbas så hårt men sjukdomen är väldigt smittsam och ställer till problem varje år runt om i landet. Kvarka är mycket smittsamt och ett stall som drabbas sätts i karantän.

HÄSTHOSTA. Hästar hostar ibland. Orsaken kan variera. Ibland för att de varit förkylda och fortfarande har slem i lungor och luftvägar som behöver hostas upp. Ibland för att luften i stallen är för dålig och ibland för att de är allergiska. Hästar kan bland annat reagera på dåligt foder och strö. Det är viktigt att ta tag i problemet i tid för att undvika att ett kroniskt problem uppstår. Kronisk hosta, bronkit, kvickdrag, dammallergiker: alla benämningar syftar till att beskriva hästen eller ponnyn som hostar flera gånger i veckan (eller till och med flera gånger om dagen) och som oftast är sämre under höst-vintersäsong och bättre på sommaren.

STELKRAMP. Bakterier bildar ett nervgift som förlamar hästen. Typiskt tecken på stelkramp är att hästen står i en så kallad sågbocksställning. Hästens hals, nacke och svans är utsträckta och benen är fixerade i ett låst läge. Stelkramp undviks genom noggrann uppsikt och skötsel av sår och regelbunden stelkrampsvaccinering – en billig livförsäkring.

ERLICHIA är en infektion som orsakas av bakterier som sprids via fästingar. En häst som smittats får ofta hög feber, blir slö och aptiten minskar. Hästen kan få svullna ben och inte sällan bleka eller gulaktiga slemhinnor. Man kan kolla om symtomen beror på erlichia med hjälp av blodprov. Den enda typen av penicillin som hjälper är tetracyklin. Infektionen kan också självläka, vilket tar längre tid. Dödsfall är väldigt ovanliga, men hästen kan drabbas av andra komplikationer eftersom immunförsvaret försämras. En annan sjukdom som överförs via fästingar är Borrelia. Genom att dagligen kontrollera och ta bort eventuella fästingar sommartid, minskar man risken för fästingburna infektioner.

BOTULISM orsakas av en bakterie och det nervgift som den producerar. Hästen är extremt känslig för botulism och dödligheten är hög, upp till 90 procent. Den vanligaste infektionsvägen är utfodring med förorenat ensilage/hösilage. Fodret förorenas av att till exempel ett dött djur eller jord som innehåller bakterien kommer med vid skörd eller inplastning. I den syrefria miljön ges sedan bakterien goda förutsättningar att växa till sig. Det går att vaccinera hästen mot botulism.

TRAFIKREGLER FÖR RIDANDE

- Rid eller kör på höger sida av vägen så nära kanten som möjligt.
- Låt aldrig hästen svänga varandra på varsin sida av vägbanan. Hästar är flockdjur och i svåra fall kan en häst kasta sig efter den del av flocken som redan gått över vägen.
- Om ni ska svänga, ge alltid tecken i god tid så att alla i gruppen och övriga trafikanter är förberedda.
- Mörkvet kommer snabbt på hästen, vätern och vänen. Stått på reflexerna även om det är ljus när du rider tunga. En röd bakbänk har reflexer blå på varje ben, dessutom ska ryttaren ha reflexer för att synas underligt. När du kör mörkt se alltid till att ha ljusa reflexer. Ljusa med ett ljus bakåt, orange reflex åt sidan och två ljusa reflexer bak.

Säker ridning

Den säkraste ridningen är den där du använder sunt förnuft och inte utsätter dig och hästen för onödiga risker. Låter väl enkelt? En bra riktlinje är att aldrig rida eller köra fortare än att du har hästen under kontroll.

Innan du ger dig ut i skog och mark bör du kunna hantera hästen i alla tre gångarterna – skritt, trav och galopp. Hästar har en förmåga att bli extra uppspelna när de kommer ut i naturen. Allra helst på fält och andra stora, öppna ytor som lockar både häst och ryttare till sköna galopper. För säkerhets skull ska du rida ut tillsammans med någon. Allra helst om du är oerfaren.

HÅLL AVSTÅND. Rid inte snett bakom varandra. Då är det lätt att den ene hästen sparkar efter den andra och av misstag träffar ryttaren. Är ni många ekipage, rid parvis och håll bra avstånd till hästarna framför och bakom. Minst en hästlängd. Skrittar man på lång tygel är det säkrast att behålla en lätt kontakt med hästens mun.

KAN DU INTE FÅ NOG AV ATT RIDA UT? Då kan turridning vara något att prova på. Turridning på isändehästar är i särklass vanligast, men även andra raser förekommer. Innan du bokar plats, kontrollera att arrangören har goda referenser och nödvändiga försäkringar.

id till hästkötare vid tävling

igen före tävlingen

- Rykta hästen noga.
- Ansa man och svans.
- Fläta eventuellt manen.
- Kontrollera skoning och broddning.
- Kontrollera och sköt sadel och remtyg.
- Packa all utrustning.
- Gör klar transporten.
- Fyll hönäten (med normal högvä – inte mer).
- Kontrollera att allt är med.
- Räkna ut när du ska vara på tävlingsplatsen.
- Räkna ut när du ska vara i stallen (förberedelseid, lastning, restid, extratid).
- Ring eventuellt och startanmäla.

vlingsdagen

Kom till stallen i god tid. Fodra. Minska högvägen om hästen har hönät i transporten. Visitera hästen, rykta och kratsa hovar. Gör hästen transportklar. Häng in hönäten i transporten. Bär höiet i korg för att inte skräpa ner på vägen. Kontrollera att allt är med. Led gärna hästen en stund före lastning. Börja lasta hästen/hästarna i god tid.

Allemansrätten

Ridning och körning ingår visserligen i allemansrätten, men eftersom hästar är större och tyngre finns en hel del att ta hänsyn till för alla hästburna. Allemansrätten handlar mycket om att tänka efter före. Där marken riskerar att trampas sönder är det inte tillåtet att rida eller köra. Är du det minsta osäker på en ridväg, chansa aldrig utan fråga markägaren först. Om du vill rida på någon annans mark måste du ta ditt ansvar, det bäddar för en bra relation. Om du pratar med markägaren så brukar det sällan bli några problem. Ta gärna första kontakten själv. Då inser den som äger marken att du bryr dig, är positiv, ansvarsfull och engagerad.

PÅ STUBBÄKRAR. Odla mark får du inte rida på. Det gäller även stubbäckar. Det är alltid markägaren som bestämmer om du får rida på den guldgula stubben eller inte. Att fråga först och rida sedan är en bra regel.

I SKOGEN. När marken är blöt och känslig, vanligtvis under vår och höst, ska du undvika att rida på mjuka skogsstigar, ångar och i hagar. Var alltid försiktig när du rider på stigar med synliga trädrötter, så att hästen inte trampar sönder rötterna. Då kan det bli rotlösa i trädet och virket förstörs. Ta reda på vilka skogsområden som används för jakt och under vilken tid. Undvik att rida i dessa områden under tiden för jakt på älg och småvilt.

I NATURRESERVAT. I nationalparker och naturreservat är naturen extra känslig och här gäller inte allemansrätten på samma sätt som i övrigt. Läs på anslagstavlor i området vad som gäller. Är du osäker – ring kommunen eller Länsstyrelsen.

PÅ VÄG. Det finns många olika sorters vägar: allmänna, kommunala och statliga (för att nämna några). Här är det fullt tillåtet att rida bara du följer lagarna i trafiken. Sedan finns det enskilda vägar och skogsbilvägar och här är det allemansrättsens regler som gäller. Var alltid försiktig med att rida för nära känsliga diketkanter och vägrenar. Att rida i trafik innebär alltid en risk. Välj i första hand ridstigar och andra trafikerade vägar.

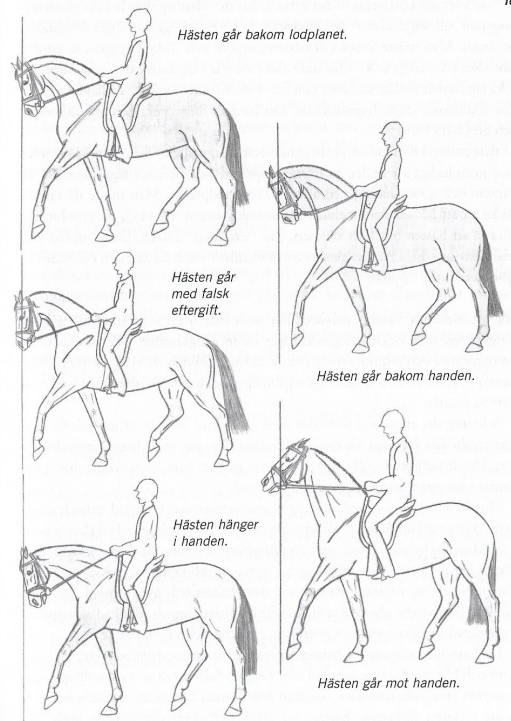
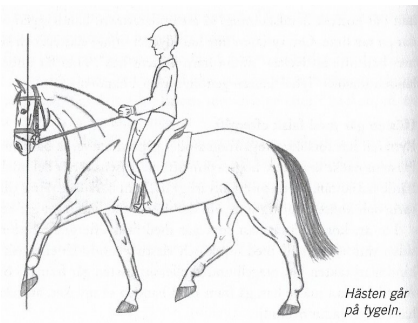
PÅ STRANDEN. Här gäller allemansrätten, men det är upp till varje kommun att bestämma när det är tillåtet att rida eller inte. De flesta stränder har hund- och ridförbud under badsäsongen, men är ridbara under övriga delar av året. För att veta mer exakt, ring din kommun och fråga.

HÄR FÅR DU ALDRIG RIDA:

- Åkrar, vallar och annan odlad mark.
- Tomter.
- Parkor, grasmattor och planteringar.
- Skogsplanteringar.
- Trottoarer och cykelbanor.
- Uppmärskade skidspår, motionsspår och vandringseleder.

Hästens form

fe

Anmälningspliktiga sjukdomar hos häst

Epizootisjukdomar hos häst

Viroser

- [Vesikulär stomatit](#)
- [Rabies](#)
- [Afrikansk hästpest](#)
- [Virala encefaliter och encefalomyeliter](#)

Bakteriella sjukdomar

- [Tuberkulos](#)
- [Mjältbrand](#)
- [Brucellos](#)

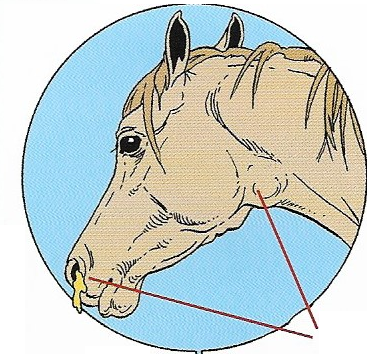
Övriga anmälningspliktiga sjukdomar hos häst

Viroser

- [Virusabort \(EHV-1 abort och centralnervös form\)](#)
- [Infektiös anemi](#)
- [Virusarterit](#)
- [Hästinfluensa](#)
- [Hästkoppor](#)

Bakteriella sjukdomar

- [Kvarka](#)
- [Botulism](#)
- [Leptospiros](#)
- [CEM \(Kontagiös ekvin metrit\)](#)
- [Salmonella](#)
- [Rots \(Glanders\)](#)
- [Listerios](#)

Sårbehandling

Olika sårskador kräver olika behandling beroende på vilken typ av sår det är, hur stort och hur djupt det är. Utbredda, djupa, kraftigt blödande eller olämpligt placerade sår, t ex i ögat eller nära en led, kräver veterinärvård.

Allmänt kan man säga att inga sår läker om de inte får syre, är rena eller om de inte får vara ifred.

Blodflöde och särsekret är kroppens eget sätt att rena sår, men man kan behöva hjälpa till. Den bästa rengöringen för färsk sår är att spola med fysiologisk koksaltlösning. Variga sår kan man göra rena med något desinfektionsmedel, t ex Jodopax. Man kan behöva skydda omgivande hud mot särsekret eftersom det fräter på huden.

Kroppens egen läkningsprocess störs av mekanisk retning, t ex om särkanterna glipar hela tiden, av flugor eller av en alltför nitisk rengöring. Om sårsläkningen störs hos hästar kan det leda till att svallkött bildas. Det är speciellt vanligt på benen.

Man får inte glömma att stelkrampsbakterier trivs i sår där syretillgången är liten, t ex sticksår. Den fruktade sjukdomen stelkramp går dock att förebygga genom vaccinering.

I samband med veterinärvård ordineras ibland medicin som ska injiceras i en muskel. Det gör man i halsmuskeln efter veterinärens anvisningar. Vid all medicinerings är det viktigt att följa rekommenderad dosering och att hålla god hygien. Sprutor och kanylar ska vara

sterila för att undvika infektion. Angivna karenstider inför tävling och för slakt måste naturligtvis hållas.

13. Krubbkick*. Den friska hästen äter sin giva ungefär på samma sätt och på lika lång tid varje dag.
14. Käftgrop*. Inga svullna lymfknotor eller någon hostreaktion.

15. Muskler*. Musklerna ska inte ömma och smärta för ett lätt tryck.

16. Näsa*. Inget onormalt näsflöde. Ett par färglösa droppar kan vara normalt.

17. Rörelse. Hästen rör sig avspänt och med alla ben i lika långa steg.

18. Slemhinnor. Slemhinnor i munhåla, näshåla och ögon ska vara rosa.

19. Uppträdande*. Den friska hästen har ett piggt och vaket uppträdande med livligt öronspel.

20. Urin. Urinen kan variera från nästan färglös till gul-färgad. Mängden blött strö är den för hästen normala.

21. Vattenkonsumtion*. Hästen dricker normalt. Dvs. ca. 7 liter per 100 kg kroppsvikt vid arbete om dagen.

22. Vilopuls*. Normal vilopuls är 28 - 40 slag per min.

DEN DAGLIGA VISITATIONEN. Det är viktigt att ha en fast rutin när man visiterar sin häst och att alltid göra det i samma ordning. För att lära känna sin häst väl ska man ta för vana att vid varje besök stryka handen över hästens rygg och ben. När man vet hur de normalt brukar kännas, vilka småskavanker, överben och förhårdnader som är kroniska märker man lätt små förändringar.

Rå

Da

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.

Tä

- 1.1
- 2.1
- 3.1
- 4.1
- 5.1
- 6.1
- 7.1
- 8.1

TECKEN PÅ EN FRISK HÄST I VILA.

De tecken som är markerade med * förklaras mer ingående längre fram.

1. Andning*. Normal andningsfrekvens hos en vuxen häst i vila är 8 - 15 andetag per minut.

2. Aptit. Aptiten är normal. Hästen äter upp tilldelat kraftfoder och hö.

3. Avföring. Avföringen består av bollar med aromatisk lukt, inte illaluktande. Gödselmängden är normal vid rengöringen. Avföringen är utan synliga parasiter.

4. Belastning*. Hästen belastar alla fyra benen lika. Ett av bakbenen kan dock vilas av då och då.

5. Ben. Benen har inga sår, ingen svullnad, värme, förstärkt puls eller smärta vid beröring.

6. Blick. Blicken är klar och uppmärksam.

7. Bädd. Hästen har inte stökat till bädden onormalt mycket.

8. Flanker*. Flankerna är avslappade, inte uppdagna.

9. Hud. Huden känns mjuk och följsam.

10. Hårrem. Hårremmen är slät och blank. Det finns inga tecken på att hästen har svettats.

11. Kroppshållning. Hästen hänger inte med huvudet - om den inte står och sover.

12. Kroppstemperatur. Normal temperatur hos en vuxen häst är 37,5 - 38,0 grader.

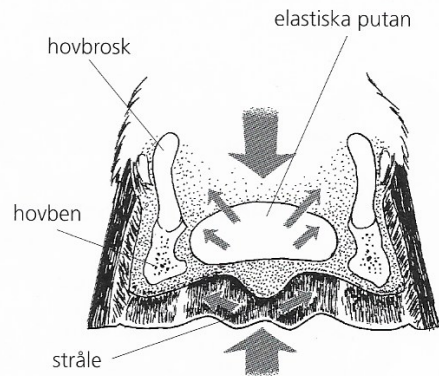
Hovvård och skoning

I förhållande till hästens storlek och vikt utgör hoven en synnerligen liten del, och följaktligen är hoven en kroppsdel som blir utsatt för en mycket stor belastning. I ytterlighetsfall, exempelvis när kapplöpningshästen galopperar i högt tempo, kan belastningen på en hov vara flera ton. Det ställer stora krav på hovens hållbarhet och förmåga att få grepp i underlaget.

För att hoven ska kunna dämpa stöten vid isättning och klara den stora belastningen är den elastisk. Vid belastning utvidgas den i trakten och fjädrar tillbaka när belastningen upphör. Denna hovrörelse kallas *hovmekanismen*. Den har också betydelse för blodcirkulationen i hoven och är nödvändig för att hoven ska fungera normalt och utvecklas.

Belastningen ställer också krav på att hovens vinkel i förhållande till marken och benens leder är den bästa möjliga. Annars utsetts lederna för ett onaturligt slitage. Är hästen född med exteriöra avvikelser i benens leder kan man genom verkning av hoven i viss mån rätta till dessa hos den växande hästen, men det måste ske innan tillväxtzonerna har slutit sig.

För att fungera under ryttare eller framför vagn måste hästens hovar vanligen kompletteras med skor. Hovvård och skoning *skyddar hoven från slitage*, ger möjlighet till ett *förbättrat grepp mot underlaget* och kan *påverka och minska effekterna av exteriöra avvikelser*.

Hov i genomsnitt som visar hovmekanismen.

BANDAGERING 1

Bandage används som skydd under arbete, i stallet och vid transport. De kan också användas som stöd för leder och senor under arbete eller vid en skada. I stallet kan ändamålet vara att ge värme eller kyla eller att hålla fast och skydda material vid sjukbandagering. Vid uppvisning kan bandage användas för att förhöja hästens utseende.

REGLER VID BANDAGERING.

Ett bandage ska lindas så att det fyller sin funktion och sitter kvar utan att skada hästen. Ett bandage som är felaktigt lindat runt det känsliga skenbenet kan åstadkomma stor skada. Det kan göra hästen obrukbar för all framtid. Störst är risken med elastiska lindor. Även om skadorna går att läka är konvalescensen lång, och hästens senor blir sällan lika starka som tidigare.

LINDA SÅKERT.

Bandaget ska ha ett jämnt tryck över hela ytan. Därför måste de flesta bandage ha en padd under och varje varv lindas med samma styrka. Padden och lindan ska ligga åt samma håll. Lindan får aldrig gå utanför padden, och det sista varvet med bindningen får inte vara hårdare än övriga. Varje varv ska överlappa minst hälften, helst två tredjedelar, av det förra för att varven inte ska kunna glida isär.

ARBETSSTÄLLNING. För att snabbt kunna flytta sig om hästen blir orolig ska man alltid stå på huk och hela tiden ha uppsikt på hästen i ögonvrån. Att stå på knä, eller ännu värre krypa, är alldeles för farligt.

ARBETS BANDAGE.

Arbetsbandage lindar man med padd och elastisk linda. Det ska ge benet stöd och skydd under träning eller tävling. Det säger sig självt att

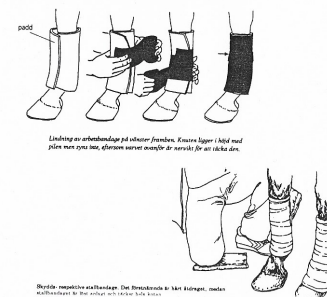
påfrestningen och kravet på bandaget är betydligt större i ett travlopp, steeplechase eller fälttävlans utställningsprov än vid framridning i dressyr. Felaktigt lindade arbetsbandage kan göra, och har gjort, mest skada för både häst och människa. Man får aldrig använda en elastisk linda på ett ben utan padd.

1. Bandaget ska ligga från strax under framknäet och får inte hindra hästen att böja knäleden. För ridhästen ska det sluta vid yttersta spetsen på koten vid spornen. För travhästen ska det gå ner runt koten.
2. Padden och lindan ska läggas så att de går bakåt på skenans utsida, dvs på vänster ben lindar man motsols och på höger ben medsols. Det finns två skäl till det. Det ena är att om lindan skulle lossna åker den ut från hästen. Det andra är att varje varvs drag kommer på skenbenet i stället för på ytliga böjesenan. Paddens skarv läggs på utsidan av skenbenet för att insidan ska bli helt jämn.
3. Lindningen börjar en tredjedel ner från paddens överkant. Linda med ena handen och följ efter med den andra för att hålla slätt. Lindningen vänder vid paddens slut, går uppåt och vänder igen vid paddens överkant. Helst ska lindan vara så lång att den kan gå ner igen över första varvet. Då finns extra skydd om man har gjort hårdare drag i bindningen.
4. Knuten ska alltid sitta på benets utsida för att inte skada senor eller ge ojämnhet på insidan. Om lindan har snören gör man en rosett. Snörändarna sticker man in i rosettögglorna och drar åt. Därmed är knuten säkrad.

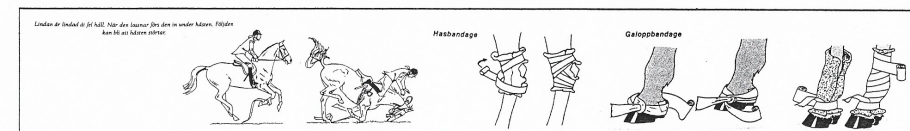
Som ytterligare säkerhetsåtgärd kan man lägga en el-tejp, med samma dragstyrka, ett par varv ovanpå knuten. Tejpänden trycks fast ordentligt, så att den inte kan lossna.

STALLBANDAGE:

Stallbandage ger hästen stöd och värme. Man använder en padd och en ylle- eller elastisk linda. Lindan börjar under framknäet eller hasen, och hur långt man lindar beror på syftet. Är det skenbenet som behöver värme avslutar man vid kotspetsen. Om hästen är halt på ett framben och avlaster det och man därför vill ge det friska frambenet stöd för att undvika överbelastning lindar man ner runt koten. Samma sak gäller om det är koten och kotled som ska tillföras värme. Bandageringen utförs på samma sätt som arbetsbandage.

BANDAGERING 2

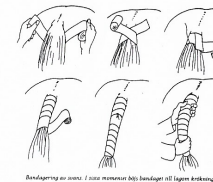

TRANSPORTBANDAGE.

Transportbandage ger hästen skydd under transporten. De ska alltid sitta när de behövs bäst, vilket är när hästen rör sig, slår eller trycker sig mot en vägg. Samtidigt får de inte hindra hästen att röra sig. En mjuk padd och en lång yllelinda är bäst. Många färdiga transport-skydd är antingen för veka eller obehövs för hästen genom att vara för stela. Transportbandaget läggs från alldeles under framknäet eller hasen ner till kronranden. Antingen lindar man så att bandaget även skyddar ballarna eller har man gummi boots på hästen. Om man inte har rätt utrustning, eller om hästen blir mycket irriterad, så att det finns risk för att bandagen glider ner eller lossnar, är det många gånger bättre att transportera utan bandage. Om skorna har skärpningsmedel måste dock hästens bandageras.

- Olika bandage:
- Galoppbandage
  - Hovbandage
  - Hovbandage
  - Knåbandage
  - Kytbandage
  - Slenbandage
  - Torr-vårdande förband
  - Tryckbandage
  - Vattensmitta
  - Vårdande förband

Bandagering av snora / 2000 nummer 603 bandageri till Eggen Bredning

SVANSBANDAGE.

Svansbandage får svansstaget att ligga ner eller skyddar svansen under transport. För transport finns även färdiga svansskydd, som man fäster om svansroten och som hålls kvar av kardborreknäppning eller en rem till täcket övergjord. Svansen lindas med elastisk linda. Den ska sitta kvar även om hästen trycker sig bakåt mot en vägg, men får samtidigt inte hindra blodtillförseln. För att lindan inte ska glida kan man säkra bandaget genom att lägga första varvet något snett, så att fliken på lindan kan vikas ner ovanför nästa varv, eller genom att vika upp några tagelstrån underifrån på första varvet. Lindan ska täcka svansen tina upp, och lindningen vänder där svansroten tar slut.

BANDAGERA AV.

När lindan ska tas av sker det ofta i en orolig miljö, exempelvis vid ankomsten till en tävlingsplats. Därför ska man linda av så snabbt som möjligt. Bindningen lossas, och med ena handen lindar man av samtidigt som man med den andra samlar upp lindan. Se till att inte tappa lindan, för då är det lätt hänt att hästen trampar på den.

LINDA UPP EN LINDA.

Man ska kunna linda upp lindan snabbt och jämnt. Har den snören lägger man dem slätt på lindans insida, så att de kommer rätt vid bandageringen. Håll lindan sträckt med den ena handen, och linda med den andra, stödd mot ett plant underlag. Upplindningen måste vara jämn och lika hård genom hela lindan för att den ska vara lätt att använda. En skicklig hästkötare kan linda upp en linda mot sitt eget knä på 30 sekunder.

